SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (tretji razširjeni senat)
z dne 14. aprila 2005*

V zadevi T-141/03,

Sniace, SA, s sedežem v Madridu (Španija), ki so jo zastopali J. Baró Fuentes, odvetnik,

tožeča stranka,

ob intervenciji

Kraljevine Španije, ki jo je zastopala N. Díaz Abad, zastopnica, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

intervenient,

* Jezik postopka: španščina.

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki sta jo zastopala F. Santaolalla Gadea in J. Buendía Sierra, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka,

zaradi delne razglasitve ničnosti odločbe 2003/284/ES Komisije z dne 11. decembra 2002 o državni pomoči Španije v korist Sniace, SA (UL 2003, L 108, str. 35),

SODIŠČE PRVE STOPNJE EVROPSKIH SKUPNOSTI (tretji razširjeni senat),

v sestavi J. Azizi, predsednik, M. Jaeger, F. Dehousse, sodnika, E. Cremona, sodnica, in O. Czúcz, sodnik,

sodni tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

na podlagi pisnega postopka in opravljene obravnave dne 15. septembra 2004

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje, postopek in predlogi strank

1 Sniace, SA, je družba, ki ima sedež v Madridu (Španija) in industrijsko infrastrukturo ter poslovne prostore v Torrelavegi v Kantabriji (Španija). Deluje v sektorju gozdarskih dejavnosti in proizvodnje papirja, sintetičnih vlaken in izvedenih kemičnih proizvodov. Med letoma 1992 in 1996 je bila Sniace oproščena dajatev. V okviru načrta finančne reorganizacije, ki so ga potrdile zainteresirane stranke leta 1996, je podjetje s svojimi upniki prestrukturiralo svoje dolgove.

2 Caja de Ahorros de Santander y Cantabria (v nadaljevanju: Caja Cantabria), kreditna ustanova brez pridobitnega namena, ki ima pravni položaj zasebne ustanove, je januarja 1998 odločila, da Sniace odobri posojilo v višini 12.020.242 EUR za obdobje osmih let.

3 Gre za udeležbeno posojilo, ki je odvisno od udeležbe pri prihodkih, ki se ga vrne šele ob zapadlosti in ki je ob stečaju podjetja na vrsti po poplačilu navadnih upnikov, vendar pred pravicami delničarjev. Obrestno mero sestavljata stalni del v višini 2 % glavnice, ki jo je treba odplačati tromesečno, in spremenljivi del, odvisen od prihodkov podjetja, ki se izračuna na koncu vsakega poslovnega leta. To posojilo se lahko spremeni v delnice ali v udeležbene pravice, če stranki tako odločita.

4 Po pritožbi stranke, ki je konkurent Sniace, je Komisija dne 13. marca 1998 pisno pozvala španske organe, naj ji predložijo pojasnila glede tega posojila. Ker jih je ocenila za pomanjkljiva, je Komisija odločila, da začne postopek iz člena 88(2) ES, in pozvala zainteresirane stranke, naj predložijo svoja stališča glede zadevne pomoči (UL 2000, C 162, str. 15). Po končanem postopku je Komisija sprejela Odločbo 2003/284/ES z dne 11. decembra 2002 o državni pomoči Španije v korist Sniace, SA (UL 2003, L 108, str. 35, v nadaljevanju: izpodbijana odločba).

5 Člen 1 odločbe, katere naslovnica je Kraljevina Španija in o kateri je bila Sniace obveščena dne 14. februarja 2003, določa:

„Državna pomoč, ki jo je Španija odobrila v korist Sniace v najvišji višini 7.388.258 EUR, je združljiva s skupnim trgom iz člena 87(3) [pod] c) Pogodbe."

6 Dne 14. aprila 2003 je Sniace vložila to tožbo in z njo Sodišču prve stopnje predlagala, naj:

— razglasi tožbo za dopustno;

— razglasi za ničnega člen 1 izpodbijane odločbe v delu, ki določa, da ji je Španija odobrila državno pomoč v najvišji višini 7.388.258 EUR;

— podredno ohrani člen 1 izpodbijane odločbe v delu, ki določa, da je državna pomoč združljiva s skupnim trgom;

— naloži Komisiji, naj v spis priloži pripravljalne upravne listine, na katerih temelji izpodbijana odločba, in ostale druge listine o politiki Komisije glede španskih hranilnic;

— naloži Komisiji plačilo stroškov.

7 Komisija je Sodišču prve stopnje predlagala, naj:

— razglasi tožbo za nedopustno;

— podredno zavrne tožbo kot neutemeljeno;

— naloži tožeči stranki plačilo stroškov.

8 Z vlogo, ki jo je v tajništvu Sodišča prve stopnje vložila Kraljevina Španija, je zahtevala, da posreduje v postopku v zadevi v podporo predlogom tožeče stranke. Predsednik tretjega senata Sodišča prve stopnje je s sklepom z dne 15. septembra 2003 ugodil temu predlogu.

9 Z intervencijsko vlogo, vloženo dne 28. oktobra 2003, je Kraljevina Španija Sodišču prve stopnje predlagala, naj:

— ugodi tožbi;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

Pravno stanje

Trditve strank

10 V odgovoru na tožbo Komisija, ne da bi formalno uveljavljala ugovor nedopustnosti, izraža resne dvome o tem, da ima tožeča stranka neposredni interes za vložitev te tožbe.

11 Komisija zatrjuje, da je tožba iz člena 230 ES mogoča le zoper akt, ki posega v položaj. To pa naj odločba o brezpogojni odobritvi pomoči ne bi bila. Nikakor naj tožeča stranka ne bi prikazala, da je odločba konkretno in dejansko vplivala na njen pravni položaj.

12 Tožeča stranka meni, da je Komisija sicer neformalno vložila stransko vlogo o ugovoru nedopustnosti tožbe iz člena 114(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje. Na Sodišču prve stopnje ugovarja nedopustnosti tega predloga zaradi formalne pomanjkljivosti.

13 Tožeča stranka trdi, da je Komisija pri opredelitvi zadevnega posojila kot državne pomoči ravnala zmotno. Ta opredelitev naj bi konkretno in dejansko vplivala na njen pravni položaj.

14 V bistvu naj bi zaradi izenačenja ukrepa z državno pomočjo, potrditvijo nezakonitega izvrševanja le-tega in ugotovitvijo, da le-ta lahko izkrivlja konkurenco, pri tožeči stranki nastalo tveganje, da tretje osebe, ki jih pomoč zadeva, zahtevajo nadzor zakonitosti izpodbijane odločbe s strani sodnega organa Skupnosti, kar bi se lahko končalo z odločbo o nezdružljivosti in celo s povračilom nezakonito prejetih pomoči.

15 Tožeča stranka meni, da bi tretja oseba, ki jo pomoč zadeva, lahko celo izpodbijala izpodbijano odločbo pred španskimi sodišči, da bi se pravno veljavno ugotovila popolna ničnost akta o dodelitvi pomoči, ker je bil ob dodelitvi le-te kršen člen 88(3) ES.

16 Sicer naj bi dejstvo, da je Komisija opredelila Cajo Cantabrio kot javno podjetje, spremenilo položaj tožeče stranke proti tej instituciji in v prihodnosti pogojevalo naravo tržnih odnosov s to kreditno ustanovo.

17 Tožeča stranka trdi tudi to, da je utrpela konkretno in finančno škodo, katere obseg je treba določiti od začetka upravnega postopka, zaradi katerega je morala žrtvovati človeške, finančne in tehnološke vire, tako notranje kot zunanje, ki načeloma niso predvideni v okviru normalne dejavnosti podjetja.

18 Poleg tega naj bi podjetje utrpelo nepremoženjsko škodo zaradi izgube zaupanja njenih poslovnih partnerjev, delničarjev, dobaviteljev in strank zaradi poteka upravnega postopka.

19 Kraljevina Španija se ni izrekla o vprašanju dopustnosti tožbe.

Presoja Sodišča prve stopnje

20 Uvodoma je treba povedati, da Komisija ni navajala ugovora nedopustnosti iz člena 114 Poslovnika. Odstavek 1 tega člena določa, da „[s]tranka, ki predlaga, naj Sodišče prve stopnje odloči o procesni predpostavki [...], ne da bi odločalo o zadevi po utemeljenosti, mora svoj predlog vložiti v ločeni vlogi." Ta člen torej zadevne stranke ne zavezuje, da dopustnost izpodbija z ločenim aktom.

21 Komisija se je torej v svojem odgovoru na tožbo lahko zadovoljila s tem, da je pred preučitvijo utemeljenosti izrazila resne dvome o dopustnosti te tožbe in Sodišču prve stopnje prepustila presojo možnosti, da jo razglasi za nedopustno. Posledično se po postopku iz tega člena ni treba izreči o dopustnosti niti o utemeljenosti stranske vloge iz člena 114 Poslovnika.

22 Vsekakor Sodišče prve stopnje lahko na podlagi člena 113 Poslovnika vedno po uradni dolžnosti preizkusi, ali so izpolnjene absolutne procesne predpostavke javnega reda, na katere pazi po uradni dolžnosti, kot je neobstoj pravnega interesa.

23 Treba je ugotoviti, da s to tožbo tožeča stranka, ne da bi ugovarjala razglasitvi združljivosti iz izreka izpodbijane odločbe niti izjavi o začetku formalnega postopka preučitve, ocenjuje, da odločba posega v njen položaj, ko določa, da je zadevni ukrep državna pomoč iz člena 87(1) ES.

24 V zvezi s tem je Sodišče prve stopnje glede koncentracije že presodilo, da zgolj dejstvo, da odločba ugotavlja, da je koncentracija združljiva s skupnim trgom in torej načeloma ne posega v položaj strank v koncentraciji, Sodišča prve stopnje ne oprosti presoje, ali sporne ugotovitve iz obrazložitve povzročajo obvezne pravne učinke, ki lahko vplivajo na interese strank (sodba Sodišča prve stopnje z dne 22. marca 2000 v združenih zadevah Coca-Cola proti Komisiji, T-125/97 in T-127/97, Recueil, str. II-1733, točka 79).

25 V okviru ugotavljanja dopustnosti obravnavane tožbe je treba spomniti, da je po ustaljeni sodni praksi ničnostna tožba, ki jo vloži fizična ali pravna oseba, dopustna le, kolikor ima tožeča stranka interes, da se ugotovi ničnost izpodbijanega akta (sodbe Sodišča prve stopnje z dne 14. septembra 1995 v združenih zadevah Antillean Rice Mills in drugi proti Komisiji, T-480/93 in T-483/93, Recueil, str. II-2305, točka 59 z dne 25. marca 1999 v zadevi Gencor proti Komisiji, T-102/96, Recueil, str. II-753, točka 40, in z dne 30. januarja 2002 Nuove Industrie Molisane proti Komisiji, T-212/00, Recueil, str. II-347, točka 33). Ta interes mora biti obstoječ in dejanski (sodba Sodišča prve stopnje z dne 17. septembra 1992 v zadevi NBV in NVB proti Komisiji, T-138/89, Recueil, str. II-2181, točka 33) in se ga ocenjuje na dan, ko je vložena tožba (sodba Sodišča z dne 16. decembra 1963 v zadevi Forges de Clabecq proti Visoki oblasti, 14/63, Recueil, str. 719, 748, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 24. aprila 2001 v zadevi Torre in drugi proti Komisiji, T-159/98, RecFP, str. I-A-83 in II-395, točka 28).

26 Dodati je treba, da če se interes, na katerega se sklicuje tožeča stranka, nanaša na bodoči pravni položaj, mora le-ta dokazati, da je ogrožanje tega položaja odslej gotovo. Zato se tožeča stranka za utemeljitev svojega interesa glede zahteve za razglasitev ničnosti izpodbijanega akta ne bi mogla sklicevati na bodoče in negotove položaje (sodba NBV in NVB proti Komisiji, točka 25 zgoraj, točka 33).

27 Tako je treba ugotoviti, da tožeča stranka ni dokazala, da je ob vložitvi tožbe imela obstoječ in dejanski interes za razglasitev ničnosti izpodbijanega akta, ker le-ta brez kakršnega koli pogoja in časovne omejitve dovoljuje zadevni ukrep v njeno korist.

28 Prvič tožeča stranka nikakor ni prikazala, da je bilo tveganje sodnih postopkov pred sodiščem v tem primeru obstoječe in dejansko v smislu ustaljene sodne prakse.

29 Gotovo je postopek preučitve Komisije sprožila pritožba konkurenta tožeče stranke, ne da bi prišlo do obvestila s strani španske vlade. Tretje osebe, kot je konkurent Sniace, ki se je pritožil pri Komisiji, bi torej lahko uveljavljale neposredni učinek člena 88(3)(zadnji stavek) ES pred nacionalnimi sodišči, da bi zavezale zadevno državo članico, da izterja nezakonito dano pomoč (glej sodbo Sodišča z dne 21. novembra 1991 v zadevi Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires in drugi, C-354/90, Recueil, str. I-5505, točke od 14 do 17).

30 Vendar tožeča stranka ni navedla, da so bile tožbe na podlagi člena 88(3)(zadnji stavek) ES že vložene pri španskih sodiščih. V svojih dopisih se je omejila na to, da je zgolj hipotetično zatrjevala, da do takih tožb lahko pride.

31 Torej je treba spomniti, da mora po sodni praksi tožeča stranka predložiti dokaz za svoj pravni interes, ki je bistveni in prvi pogoj za vsa pravna sredstva pred sodišči (sklep predsednika drugega senata Sodišča z dne 31. julija 1989 v zadevi S. proti Komisiji, C-206/89 R, Recueil, str. 2841, točka 8).

32 Drugič se zatrjevani učinki opredelitve državne pomoči na odnose tožeče stranke z zadevno kreditno ustanovo lahko štejejo za bodoče, hipotetične in negotove.

33 V bistvu v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, naj dejstvo, da je Komisija v tem primeru opredelila Cajo Cantabrio za javno podjetje, ne bi moglo povzročiti obveznosti, da jo v prihodnje obvesti o uvedbi vsakega ukrepa, ki ga ta ustanova sprejme v korist tožeče stranke.

34 Po eni strani vse ugodnosti, ki jih dodeli javna ustanova, niso nujno državne pomoči iz člena 87(1) ES.

35 Po drugi strani se Komisija pri presoji zakonitosti v prihodnje možnih odobrenih ukrepov s strani Caje Cantabrie v nobenem primeru ne bi mogla sklicevati zgolj na obrazložitev izpodbijane odločbe. Opraviti bi morala novo oceno glede na prevladujoče okoliščine med to zadnjo preučitvijo.

36 Sicer se dolžnost obveščanja, ki jo imajo države članice, nanaša na državne pomoči. Iz tega sledi, da morajo v vsakem posameznem primeru presoditi, ali je določen ukrep državna pomoč ali ne, in posledično ukrepati. Okoliščine, zaradi katerih je obvestilo o takem ukrepu, ki ga odobri javno podjetje, postalo obvezno, se lahko

spremenijo. Tako bi se z vsako nadaljnjo spremembo, ki naj bi jo prinesel položaj zadevnega javnega podjetja in zaradi katere bi izgubilo to lastnost, lahko spremenila kvalifikacija sprejetih ukrepov in tako povzročila prenehanje dolžnosti, da se o njih obvesti Komisijo.

37 Torej ni prav, da tožeča stranka trdi, da opredelitev Caje Cantabrie kot javnega podjetja spremeni njen položaj v razmerju do te institucije in v prihodnosti pogojuje naravo svojih tržnih odnosov z njo.

38 Nazadnje ni mogoče niti materialne niti nematerialne škode, ki naj bi po mnenju tožeče stranke nastali med upravnim postopkom, povezati z opredelitvijo državne pomoči, vsebovane v izpodbijani odločbi.

39 Končno se tožeča stranka pravilno sklicuje na svojo pravico do učinkovitega sodnega varstva. V bistvu je treba spomniti, da je Evropska skupnost pravna skupnost, v kateri so institucije podvržene nadzoru skladnosti njihovih aktov s pogodbo in splošnimi pravnimi načeli, katerih del so temeljne pravice. Zato morajo imeti posamezniki možnost učinkovitega sodnega varstva pravic, ki jih imajo po pravnem redu Skupnosti, pri čemer je pravica do takega varstva del splošnih pravnih načel, ki izhajajo iz ustavnih tradicij, skupnih vsem državam članicam. Tej pravici so prav tako posvečena člena 6 in 13 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (sodbe Sodišča z dne 15. maja 1986 v zadevi Johnston, 222/84, Recueil, str. 1651, točka 18; z dne 27. novembra 2001 v zadevi Komisija proti Avstriji, C-424/99, Recueil, str. I-9285, točka 45, in z dne 25. julija 2002 v zadevi Unión de Pequeños Agricultores proti Svetu, C-50/00 P, Recueil, str. I-6677, točki 38 in 39).

40 Vendar je treba poudariti, da čeprav bi, kljub času, ki je pretekel od izpodbijane odločbe, in razglasitvi združljivosti, ki jo ta odločba vsebuje, morali biti sodni postopki pred sodišči šele sproženi pri nacionalnih sodiščih, tožeča stranka nikakor

ne bi bila prikrajšana za kakršno koli učinkovito sodno varstvo. Dejansko bi po eni strani lahko uveljavljala vsa obrambna sredstva nacionalnega prava, s katerim bi nasprotovala povračilu pomoči. Po drugi strani s tem, da je bila ta tožba razglašena za nedopustno, nič ne nasprotuje temu, da tožeča stranka predlaga nacionalnemu sodniku v okviru spora pred nacionalnim sodiščem, da začne postopek za predhodno odločanje na podlagi člena 234 ES glede veljavnosti odločbe v delu, v katerem določa, da je zadevni ukrep pomoč (sodba Sodišča z dne 9. marca 1994 v zadevi TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, Recueil, str. I-833, točki 17 in 18; glej, za akte splošnega pomena, v točki 39 zgoraj navedeno sodbo Unión de Pequeños Agricultores proti Svetu, točka 40, in sodbo Sodišča z dne 1. aprila 2004 v zadevi Komisija proti Jégo-Quéré, C-263/02 P, Recueil, str. I-3425, točke od 30 do 35).

41 Iz celote navedenih razlogov izhaja, da tožeča stranka ni dokazala svojega obstoječega in dejanskega pravnega interesa. Torej je treba tožbo razglasiti za nedopustno.

Stroški

42 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se stranki, ki s svojim zahtevkom ni uspela, naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Tožeči stranki, ki s svojimi predlogi ni uspela, se naloži plačilo stroškov postopka v skladu s sklepi Komisije.

43 V skladu s členom 87(4) Poslovnika države članice in institucije, ki so vstopile v postopek, nosijo svoje stroške.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (tretji razširjeni senat)

razsodilo:

1. Tožba se kot nedopustna zavrže.

2. Tožeči stranki se naloži plačilo stroškov.

3. Kraljevina Španija nosi svoje stroške.

Azizi Jaeger Dehousse

Cremona Czúcz

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, dne 14. aprila 2005.

Sodni tajnik Predsednik

H. Jung J. Azizi